

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatvs De Conscientia, De Peccatis, De Legibvs, De Fide, Spe,
Et Charitate

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

2 An hæc excommunicatio ob hæresim comprehendat perseuerantem in
excommunicatione per annum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](#)

298 De pœnis spiritualibus hæreticorum.

communicatorum demantatio, sub exceptione fauorabili Concilij continetur. Adde eti in aliquo calu est. obrogatio vitandi hunc hæreticum, sic confusè denunciatum est in fidei fauorem & utilitatem fidem: at generaliter esse non potest, quia adeo semper finis, quo motum est Concilium ad illud prilegium concedendum.

P V N C T Y M II.

An hæc excommunicatio ob hæresim comprehen-
dat perseuerantem in excommuni-
catione per annum.

- 1 Dupliciter excommunicatus esse potes, vel ob causam fidei, vel extrâ.
- 2 Excommunicatus extra causam fidei, si in excommunicatione per annum perseveres, habetur pro confesso, & potest condamnari.
- 3 Debet annus computari, non à die incuria excommunicationis, sed à die declarationis. Item debet esse continuus, & tot illo tempore, cum potestate comparendi.
- 4 Potes, nihilominus probare innocentiam.
- 5 Hic autem excommunicatus extra causam fidei sic perseuerans in excommunicatione, est de hæresi suspectus.
- 6 Suspicio hac, esto leuis sit. Sufficit ad indicendam purgationem.
- 7 Qui dicantur excommunicati ob causam fidei.
- 8 Supradictus si per annum in excommunicatione infoduit, tanquam hæreticus est damnatus.
- 9 Iudicis arbitrio relinquitur, quanto tempore expeditare debat post annum, ut sic hæreticum ceperit.
- 10 Quid si elapsò anno consummatio compareat? Explicatur, in quo debet condemnari.
- 11 Quid si ante anni lapsum.

Communiter Doctores distinguunt duplicem excommunicationem, aliam ob fidem, aliam extra fidem; cuius distinctionis meminit Abbas in cap grauem, de penit., n.7. Locat. in opere judiciali, verbo excommunicati, num.2. Eymet. 2. part. director. quæf. 47. n.6. & ibi Pegna comment. 72. Ignat. Lopez de Salzedo præf. crimin. cap. 116. Farinacius de hæresi, quæf. 182. §. 2. Menochius de arbitr. lib. 2. casu. 416. per rotum.

2 Excommunicatus ex causa criminali, v. g. perutri, irreligionis, violacionis monasterij, si per annum in excommunicatione infoduerit, habetur pro coniuncto, & confesso, & sic potest index ad sententiam statim procedere. Ratio est, quia illa contumacia loco proprie confessionis succedit, & sicut ex propria confessione licet contestatur, ita ex huiusmodi contumacia: probat expicte textus in cap. rursus, cap. quicunque, 11. q.3. & e. cum contumacia, de hæreticis, in 6. tradit pluribus relatis Salzedo suprad. num. 4. Menochius n. 11. & 15. Farinac. n. 14. Quam conclusionem extendendam censeo ad causam civilen: nam si perseuerant in excommunicatione in causa criminali hunc effectum operatur, efficacius operari enim debet in causa civili, in qua non requiruntur ita clarae probations, ac in causa criminali, iuxta l. fin. C. de probationibus. & tradit Courtauvias cap. alma. 1. part. 8. 7. Salzedo. n.9. Menochius suprad. & n. 32. cito contraria teneat Ripa cap. 1. de iudicis, n.77. Gonzalez regn. 8. cancellaria glossa 5. num. 103. cum seq. Gratian. disceptas forens. cap. 119. num. 2.

3 Ut autem hoc verum sit, aliquæ conditions censeo obseruandas. Prima, annum computandum esse non à die excommunicationis incurse, sed à die, quo nominatum fuisti excommunicatus, vel taliter declaratus, quia ex illo die reputari contempnere grauissime claves Ecclesiæ, & contumia fieri: sic relato Arnoldo Albert. in rub. de hæresi, num. 6. quæf 13. n. 35. docet Farinacius n. 28. Excepimus tamen, nisi notoriè excommunicatus sit, quia runc notorietas excommunicationis pro declaratione succedit, & placet mihi, si id fieri posset: at nescio qua ratione. Nam esto delictum, & excommunicatio notoria sit, potest excommunicatus intra annum absolutorium impetrare quomodo ergo constare potest contumaciam integro anno durare, nisi sit contumacia aduersus sententiam ab homine latam? Secunda conditio est, vt annus continuus sit, ex cap. cum contumacia, de hæreticis, in 6. ibi, per annum, dictio enim per, continuationem demonstrat; & colligunt ex l. verbena familia & pernotare, f. de verborum significat. notat Franc. in supradicto e. cum contumacia, notab. 2. Menoch. de arbitr. casu 416. n.55. Rojas alios referens, singul. 60. n. 3. Farinac. num. 29. Scera hui decif. 12. 8. Simancas de catholice, instit. tit. 14. rubr. de contumacia, n. 13. Salzedo num. 12. Tertia vt integrum illo anno poterit excommunicatus comparere, & respondere iudici; non tam tam compari, nec respondit. Nam si impeditus sit, contumax non censetur, sic tradit Sigismund. Saccia de iudic. cap. 98. num. 2. 7. Salzedo cap. 116. sub num. 12. verific. immo. Simancas de catholice, instit. tit. 14. de contumacia, n. 10.

vbi dicit, quod qualiscumque impedimenti causa excusat à contumacia, Farinacius de hæresi, quæf. 192. §. 2. num. 22. Si tamen quæfuit judicem, vel satisfactionem obtulit, & absolutionem postulauit, contumax non est censendum. Locat. in iudic. 1. inq. 1. verbo, catholica, c. 25. n. 2. fine. Farinac. alios referens, num. 21.

4 Verum esti in excommunicatio declaratus, & per annum integrum sic perieruan nullus ostendo impedimento, aut satisfactionis signo pto commiso, & confessio habeatur, non tamen impeditur, quin allegare, & probare possit innocentiam; probat textus 42. C. de reguendis reis, vbi banniti habentur tanquam confessi, & coniuncti, & nihilominus admittuntur ad probandum innocentiam suam. Et ratio est, quia contumacia non est vera, & clara confessio, sed à iure presumpta; fed aduersus fictam, & praefumptam confessio probatio admittitur, vt mutis docet Ioan. in Neuzan. confi. 60. n. 2. 3. & 4. Item innocentia probatio nunquam censetur exclusa, cuam si laeta fuerit sententia; vt late scribit Decius cap. ex parte, d. 2. n. 7. verific. decimotertio faltit. de officio delegati, & c. quoniam contraria, num. 4. de probationibus. Quocirca haec contumacia ad illum est. Etum efficax est, vt reueletur accusatori, fictus, vel acto ab onere probandi accusationem, vel actionem à i. positam. Quia loco probationis, quam ipsi exhibere tenetur, subrogavit ex fictam hanc excommunicari confessio. nemis Menochius de arbitr. lib. 2. casu. 416 num. 36. Larime, num. 23 in medio. Salzedo cap. 116 num. 10. cum Anton. Ripa, glossa. Innoçent. & aliis. Neque obstat textus in cap. rur. fin. 11. quæf. 3. vbi dicitur per annum infodescitentem non esse audiendum, quia intelligi debet, quando plures requisitus legex per annum probare suam innocentiam, tunc enim iustissime lex a probatione repellit. sic Salzedo num. 11. Menoch. num. 41.

5 Hic autem excommunicatus ex causa alia, que ad fidem non pertinet, & in excommunicatione per annum infodescit, redditur de hæresi suspectus, iuxta Concilium Tridentinum seff. 25 cap. 3. de reformat. que non solum habet verum in excommunicatione lata ob causam criminali, sed etiam ciuilium, quia contumacia uniformis effigio major videatur in causa ciuilium, utpote leuior; & que regulariter minus retardare posset excommunicatum à comparendo, quam causa criminalis. Item Concilium in supradicto statuit, non solum ob causam criminali, sed etiam ciuilium ferri posse excommunicationem; & statim subiungit excommunicatus quicunque si post legitimis manitionis &c. iudicato animo censuris annexis in illis infoduerit processi pessi contra cum tangam de hæresi suspectum. Ergo comprehendit Concilium tam excommunicationem ex causa criminali, quam ciuilie, sic Salzedo præf. crimin. cap. 116. n. 12. Farinacius de hæresi, q. 192. §. 2. 3. Menochius n. 52. & seqq. & alii.

6 Sufficiet haec leuis est; haec sufficiens tamen ad indicendam purgationem, & cogendum excommunicatum, vt respondet; non tamen sufficit ad torturam, sic Farinacius num. 24. Lelius Zechius in summ. 1. part. tit. de fide, rub. de hæresi, cap. 1. n. 15. verific. ex aliis causis. Montemart. in præf. Archib. scop. 6. 24. n. 8. verific. quando reperitur. Eymet. 2. part. director. q. 47. n. 7. & ibi Pegna comment. 72. Aduerunt tamen Pegna, Farinacius, & Lelius Zechius suprad. & Sigismundus Staccia tract. de iudic. cap. 98. n. 36. ex recepta confundet ne non solere Inquisitores procedere ad iudicium excommunicatos per annum, & amplius in excommunicatione infodescitentes, nisi excommunicati fuerint ex causa fidei quia excommunicati ordinatis iudicibus puniendi, & coercendi remittuntur.

7 Ob causam fidei dicuntur excommunicati illi, qui fuerunt citati responsum de fide sub excommunicatione ipso facto, & noluerunt respondere, seu comparere: haec tamen citatio necessaria supponit citatum de hæresi suspectum, & diffiduum, & non suspicione veleum; sed suspicione probabili, v. bene dixit Geminianus in cap. cum contumacia, de hæreticis, in 6. n. 8. verific. quaro, an propter quamlibet suspicitionem. Gund. salvius trahit, de hæreticis, q. 12. n. 4. Farinacius de hæresi, q. 129. n. 116. Quare si abeque aliqua suspicione probabili responsum de fide sub excommunicatione citatus & in talis excommunicatione per annum perficit, non redditur de hæreti violenti suspectus, neque vt hæreticus condemnari potest, sic Farinacius n. 26. cum Geminiano, Ioan. Andr. & Archid. ac. in supradicto cap. cum contumacia. Citatu autem debet sic tui, cetero de fide cum affiguntur termini ad respondendum. Non enim sufficit citatio foli neque foli affiguntur termini, sed verum quae requiruntur, vt ex Holsten. in cap. excommunicatus, el. 1. de hæreticis, n. 9. & 10. tradit Farinac. d. q. 192. n. 27.

8 Quod si citatus ad respondendum de fide nullo allegato impedimento, neglexit integrum anno respondere, habetur pro confesso, & tanquam hæreticus est condemnatus, ex text. expreso in cap. cum contumacia, de hæresi in 6. vbi dicitur cum contumacia, in causa praefictum fidei, suspicione praefumptionem adiicit vehementer, si suspectus de hæreti vocatus a vobis, vt de fide respondet excommunicationis vinculo, pro eo, quod

quid patere subterfugit, aut contumaciter se absenat, per
potius faciat inodatus, quam si per annum animo suffineat per-
tinaci, ex 1086 velut *hareticorum censoris*. Rationem huius
redire optime Eymet, *part. direct.* quit 47. Nam qui suspe-
citur lejnus de fide, & ob eam cauacis citatus est, ut respon-
deat, si intra terminum aspergiratum neglexit responderem, illa
suspicio lejni transire in vehementem: si autem in i*la* negligen-
tia per annum perfecte vehemens suspicio, transire in violen-
tiam, ex *dicit cap. consumata* ac prouide ut hereticus condem-
nari potest: sic tradit p*uribus exornans Farinac.* q. 192. n. 14.
Salzedo *cap. 116. censuſ*, Eymet, *supra*, & q. 55. num. 5. Si
glossam, *Scaccia de iudic. cap. 98. n. 4.* Menoch. de arbitr. *lib. 2.*
cauacis 37.4.10.

§. I.

Expenditur facultas concessa Episcopis.

- 1 Statuitur facultas à Trident. concessa.
 - 2 Nomina Episcopi veniunt elelli, & confirmati neque non
esse possunt consecratos.
 - 3 An comprehendatur Capitulum Sede vacante? Probabilis
lius cetero non comprehendendi.
 - 4 Abbatibus, alioꝝ Prelatis insinuatoꝝ probabile est non
comprehendi. Probabilitus oppositum.
 - 5 Prelatis regulares non comprehenduntur sub nomine Episcopi,
quoad hanc facultatem ex probabiliori sententia,
ex decreto. Et Bulla Pi. V comprehenduntur.
 - 6 Limita Sanchez in criminis heretici, sed non admittitur
limitatio.
 - 7 Arebi p̄scopus suffraganeos absoluere potest, cum sibi sub-
dantur.
 - 8 Hanc facultatem exercere potest Episcopus in sibi subdi-
tis, & non in aliis.
 - 9 Episcopus ab soluere potest à Confessore electo, si forte in ha-
reptis incidat. Et ibi quid posse circa religiosos xp̄tos.
 - 10 In falso conscientia non obligat, ut in sacramento tanti-
tentia tantum concedatur absolutione.
 - 11 Verba, in diæcessu sua non restringunt facultatem, secun-
dam sententiam Sanchez.
 - 12 Probabilitus sensu oppositum.
 - 13 Cetero limitando esse, ut non possit extra diæcessum ab-
soluere.
 - 14 Quod delictum dicatur in Trident, publicum, ut possit
Episcopus ab illo absoluere.
 - 15 Quando dicatur deactum non ad forum contenticium.
 - 16 Qui si in iudicio non fuit probatum, vel fuit reus iam
absolutus.
 - 17 Quid si fuit condemnatus? Affirmat Sanchez posse absolutus,
contrarium cetero probabilitus.
 - 18 Potestem dispensandi potest Episcopus committere gene-
rali Vicario, & speciali persona.
 - 19 Absolucionem hereticorum probabile est posse committei.
 - 20 Probabilitus est oppositum.
 - 21 Poteſtas abſoluendi ab hereti, ſit no per clauſulam Bulla
Cone renouata? N̄gant plures.
 - 22 Probabilitus videtur renocatum esse.
 - 23 Relinquitur ei potest profa forto extero abſoluendi Excita-
re in regno Hispania, in quibus non uisi cum Inquisi-
tione & in tribunali.

11 Quid autem si antequam labatur annus consummatio, si
suspectus & citatus decelerit?
Respondeo nullo modo esse eius bona confundenda, neque ut
haereticum damnum in, quia tunc de-redit leuitatem, vel vchementer
suspectus non de haereti consuetus; si igitur potest contendatur
similares Simianas de catholicis confessus, ita 14 rubri de consummatis
n. 4. & in enchirid. sit. 46. n. 2. Decian. trahit. crimin. lib. 5. e. 32.
n. 10. Fingit pluribus citatus, q. 192. n. 16. & 37. adiutetur, si in
processu apparent plene, & concludentes probationes optimis
tunc possit condemnari; quia tunc non condemnatur ob con-
summacionem, sed ob delictum plene probatum, neque consummacione
ad condemnationem opus erat.

P V N C T V M III.

*Qui possunt ab excommunicatione propter heresim
incursa absoluere.*

Ponendum est abolutionem hereticis refutatam esse summo
Pontifici ratione excommunicationis illi annexa; ita ut re-
futatio non solum in excommunicatione, sed etiam in cri-
minis excommunicatione affectuerae cadat, confit ex prima
causa Bulae Cœniae. Ex quo fit absolutionem datum de ha-
eresi habente excommunicationem annexam invalidam esse, si
bona fide impendatur ab eo, qui non habet potestatem abfol-
tionis a sententiâ: sed et communis sententia docet Suarez de fe-
de disp. 21. q. 4. Sanchez lib. 2. cap. 8. num. 5. & cap. 11.
nam 1. Verum si in aliquo capite excommunicatio huic cri-
minis annexa non sit vel si sit annexa, iam per absolutionem
sublata fuit; hereticis criminis non manet tunc refeaturum, quia

T rident. sess. 24. cap. 6. de reformat sic inquit Licer Episcopis in quibuscumque caelibus occulitis , etiam Sedi Apostolice resutus, deinceps quoquecumque filii subditos in diecessi sua per se ipsos, ut vicarium ad id specialiter depatandum in foto conscientie gratia absoluere ; imposita penitentia salutari. Idem in haretis criminis in eodem foto conscientia, eis tamen non eorum vicarius fit per nosum.

2. Nomine Episcopi , quibus hac facultas concessa est, sunt omnes illi inter ligendi qui subditos habent, quia respectu subditorum datur facultas. Quapropter debent esse Episcopi electi , & confirmati. Nam ante confirmationem iurisdictionis non gaudent, non tamen est necessarium esse conferentes ; immo neque esse sacerdotes, vt possint ab excommunicatione referata absoluere; quia non debet absolutione sacramentali impendi. Si alios referens, docent Cenedo ad sextum , collectanea 4. num. 3. Sanchez lib. 8. disp. 2. num. 1. & lib. 2. in Decal. cap. 11. 3. Gutier de matrim cap. 49 a 16. Barbola 2. pars. de peregr. Episc. allegat. 39. num. 2. Requiritur autem necesse, vt sint Episcopi illarum regionum, in quibus receptum est Concilium , alias vii non poterant haec facultate : nam media receptionis , & acceptationis illis conceditur ; neque fas est acceptare gratias , & repellere onera. sic Barbola num. 3. Sanchez num. 2. Garcia de bonete. 7. part. cap. 11. num. 23. Suarez de censur. lib. 41. f. 2. n. 6.

3. De capitulo Sedis vacante est difficultas , an nomine Episcopi veniam intelligendum ? Et quidem in facultate absolvendi , & dispensandi circa ones alios casus , praeter haretis , communis est intentio comprehendi ; quia haec facultas licet competit Episcopo speciali iure , & prilegio : as competet illi iure communis , & utriusclue ordinaria : quae autem